

DELOVNI LIST 4: Posledice opustitve integritete za učitelja in učence/dijake

»Izmišljena zgodba« (Bucay, 2011, 219):

Otroka so ujeli na laži. Njegov oče je na razumevajoč in sodobnih nazorov, ve, da ni pomembna ta laž, temveč moralna dimenzija laži, zato ... Oče odloži delo in sede k sinu, da bi mu v preprostem jeziku povedal, zakaj mora vedno povedati po resnici, naj se zgodi karkoli in naj bo kdorkoli ... Tedaj zazvoni telefon. Sin, ki skuša popraviti vtis, pravi: »Bom jaz!« in steče k telefonu. Čez nekaj trenutkov se vrne. »Oče, zavarovalni agent je.«

»Joj, pa ravno zdaj? Reci mu, da me ni doma.«

Vprašanja za razmislek ali razpravo:

Predstavljajmo si, da ima ta otrok v zgodbi 9 let. Hitro prepozna, da se je oče ravnokar zarekel in ga vpraša, če mu ni ravno naredil celo predavanje o nesprejemljivosti laži, potem pa se sam zlagal. Kako naj mu oče pojasni?

Kaj se je po vašem mnenju otrok v zgodbi naučil, kakšno sporočilo je dobil?
_____ . Razmislite še, zakaj tako menite.

Je lagati vedno narobe?   DA   NE

Meja med *prav* in *narobe* velikokrat ni tako jasna in enoznačna, da bi nam poenostavljala življenje. Velikokrat je zahtevno ravnati *prav* iz vseh zornih kotov. Kljub temu pa je mogoče tudi v teh odločitvah ohranjati integriteto. Poglejmo si še naslednji primer (povzet po Cloudu, 2009):

V banko pride ropar ter vzame za talca prvega uslužbenca, ki ga sreča na svoji poti. Ko talca vpraša, če je v stavbi še kdo, se ta zlaže, da ne (čeprav ve, da so v službi še vsaj trije njegovi sodelavci, a jim morda uspe pravočasno zapustiti stavbo).

Menite, da je talec ravnal prav? Zakaj menite, da se je zlagal? Kakšne bodo lahko posledice njegove odločitve?

Katere   **vrednote**   so   ga   vodile   pri   tej   odločitvi?

Je   talec   v   zgodbi   človek   z   integriteto?   Zakaj   tako   menite?

Preberite še naslednjo zgodbo o gospodu, ki mu je ime Heinz in živi nekje v Evropi (McLeod, 2013; Žežlina, 2022):

Neka ženska umira za rakom. Lekarnar odkrije zdravilo, ki bi jo po mnenju mnogih zdravnikov lahko rešilo. Lekarnar za majhen odmerek zdravila računa 50 tisoč evrov – desetkrat toliko, kot ima stroškov z izdelavo. Mož bolne žene, Heinz, si pri vseh prijateljih in znancih izposodi denar, vendar mu uspe zbrati samo 25 tisoč evrov. Lekarnarja prosi, naj mu zdravilo proda za to ceno ali pa mu dovoli plačati preostanek kasneje. Lekarnar ga zavrne z besedami: »Odkril sem zdravilo in zaslužil bom z njim.« Obupani Heinz vdre v lekarno in zdravilo ukrade.

Zgodbo si lahko izposodimo tudi kot razmislek o integriteti likov v zgodbi. Je kateri od njih ravnal kot človek z integriteto in zakaj?

Katere vrednote so pri ravnanju vodile Heinza in katere lekarnarja?

Kaj mislite, da se je zgodilo potem, kako se zgodba nadaljuje?

Kako bi se zgodba še lahko razpletla?

Za osebno refleksijo:

Kakšne občutke v vas zbuja zgornja zgodba? Kako čutite do lekarnarja, Heinza, njegove žene? _____

Kdaj ste se sami znašli v situaciji, ko ste bili primorani ravnati drugače, kot sicer narekujejo socialne norme ali določena pravila? Lahko, da se vam je to zgodilo doma, v službi, nekje zunaj ... Zapišite primer: _____

Ste v tem primeru kršili integriteto ali ne? Kaj vas je vodilo k odločitvi za tako ravnanje, katere vrednote, načela, čustva? Kakšne so bile posledice? _____

Katere so koristi tega, da ravnamo v skladu z integriteto? _____

Kako kljub vsem izzivom ohranjati integriteto?

Kot smo videli v zgornjih primerih, je ohranjati integriteto precej zahtevna naloga in cilj, h kateremu strmimo, ko se odločamo, kako ravnati v kočljivih situacijah. Pri izbiri »prav(ilnejš)e« rešitve nas vodijo naše **vrednote**, ki jih zasledujemo v življenju in pri opravljanju poklica.

Za osebno refleksijo:

Katere so moje vrednote, čemu pripisujem največjo vrednost? Vabimo vas, da z naslednjo vajo raziščete vaše vrednote (povzeto po Zidar in sod., 2019, str. 14):

Na spodnjem seznamu vrednot označite deset, ki so za vas najpomembnejše in lahko delujejo kot vodilo za vaše ravnanje in vedenje oziroma in so sestavni del vašega življenja.

Spodaj lahko dodate tudi vrednote, ki na seznamu niso navedene.

Dosežki	Napredovanje	Tveganje
Naklonjenost (ljubezen in skrb)	Umetnost	Izzivalni problemi
Spremembe in raznolikost	Intimni odnosi	Skupnost
Kompetentnost	Tekmovalnost	Sodelovanje
Država	Ustvarjalnost	Odločnost
Demokratičnost	Ekološka ozaveščenost	Ekonomska varnost
Uspešnost	Učinkovitost	Etičnost
Odličnost	Vznemirljivost	Ekspertnost
Slava	Hiter življenjski ritem	Hiter delovni ritem
Ustvarjanje dobička	Svoboda	Prijateljstvo
Rast	Družina	Pomagati drugim ljudem
Pomagati družbi	Odkritosrčnost	Neodvisnost
Vpliv na druge	Notranja harmonija	Integriteta
Intelektualni status	Vpletenost	Umirjenost v službi
Znanje	Vodenje	Pripadnost
Lojalnost	Smiselno delo v službi	Denar
Narava	Biti z ljudmi, ki so odprti in iskreni	Urejenost – umirjenost, stabilnost
Osebnostni razvoj - razvijati in dosegati svoje najboljše	Finančni izziv	Zadovoljstvo

potenciala		
Moč in avtoriteta	Zasebnost	Zaposlitev v javnem sektorju
Odgovornost in zanesljivost	Varnost	Samospoštovanje
Vedrina	Sofisticiranost	Stabilnost
Status	Nadzor nad drugimi	Čustvena fleksibilnost
Resnica	Bogastvo	Modrost
Delo pod pritiskom	Timsko delo	Samostojno delo

Potem ko ste izluščili deset za vas najpomembnejših vrednot, si predstavljajte, da vam je dovoljeno imeti le pet vrednot. Katerim petim bi se odrekli? Prečrtajte jih na seznamu.

Zdaj pa si predstavljajte, da jih imate lahko le štiri. Kateri bi se odrekli? Prečrtajte jo.

Pa prečrtajte še eno. Na seznamu so vam ostale le tri vrednote.

Prečrtajte še eno. Ostali sta dve.

Zdaj pa prečrtajte še zadnjo od preostalih dveh, tako da vam ostane le ena. Katera je tista vrednota, ki se ji niste pripravljene odreči za nič na svetu? Zapišite jo:

Premislite in si odgovorite na naslednja vprašanja:

- Kako težko je bilo izločiti vrednote?
- Kako se ljudje počutimo, ko se moramo »odpovedati« svojim vrednotam?
- Ali obstajajo vrednote, ki so skupne vsem, ne glede na kulturno ali drugo ozadje?
- Ali lahko vplivamo na vrednote drugih?
- Česa ste se skozi aktivnost naučili o sebi? – Česa ste se skozi aktivnost naučili o drugih?